

UDC 17.022.1:[378.011.3-051:784.9](045)
DOI: 10.52534/msu-pp.6(2).2020.164-172

Marianna A. Sukholova*
Mukachevo State University
89600, 26 Uzhhorodska Str., Mukachevo, Ukraine

Pedagogical Conditions for the Stage Image Formation of the Vocal Teacher in the Process of Professional Training

Article's History:

Received: 02.10.2020
Revised: 27.10.2020
Accepted: 15.11.2020

Suggested Citation:

Sukholova, M.A. (2020). Pedagogical conditions for the stage image formation of the vocal teacher in the process of professional training. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 6(2), 164-172.

Abstract. The study of pedagogical conditions for the formation of the stage image of vocal teachers is a topical issue in the context of improving the quality of professional music education in Ukraine, as well as in the world. The purpose of the article is to study the pedagogical conditions that contribute to the effective formation of the stage image of the future vocal teacher in the process of his professional education. The methodological basis of the study is the theoretical methods of scientific knowledge (analysis and synthesis, classification method, comparative method). Also, in the context of this study, a theoretical analysis of scientific sources was conducted. The article highlights and substantiates the pedagogical conditions for the formation of the stage image of a vocal teacher in the process of professional education: the creation of models of their own future based on the activation of "I-real" and "I-ideal"; providing motivation for performing and creative stage self-realization of future specialists; application of personality-oriented models and learning technologies aimed at developing the student's individuality and providing conditions for the development of their abilities and creative self-realization in professional activities; diversification of practical forms of organization of the educational process. It is emphasized that the basis of the stage image is a combination of personal and professional characteristics and psychological archetypes, which are the basis of image formation, which should correspond to the character of the vocalist the best human qualities and powerful informational-creative potential of the person. It is emphasized that according to the personality-oriented concept of education, priority is given to the development of personality, rather than the learning process, which is an important aspect in the process of forming the stage image of personality. The practical value of the work is that the results of the study can be used to increase the efficiency of the educational process, as well as to improve the professional qualities of vocal teachers

Keywords: "I-concept", motivation, professional self-realization, stage image, stage-creative self-improvement

Маріанна Анатоліївна Сухолова

Мукачівський державний університет
89600, вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Україна

Педагогічні умови формування сценічного іміджу викладача вокалу у процесі професійної підготовки

Анотація. Вивчення педагогічних умов формування сценічного іміджу викладачів вокалу є актуальною тематикою у контексті підвищення якості професійної музичної освіти в Україні та світі. Мета статті полягає у дослідженні педагогічних умов, які сприяють ефективному формуванню сценічного іміджу майбутнього викладача вокалу в процесі його професійної підготовки. Методологічною базою дослідження є теоретичні методи наукового пізнання (аналіз і синтез, метод класифікації, порівняльний метод). Також у контексті даного дослідження було проведено теоретичний аналіз наукових джерел. У статті виокремлено й обґрунтовано педагогічні умови формування сценічного іміджу викладача вокалу в процесі професійної підготовки: створення моделей власного майбутнього на основі активізації «Я-реального» та «Я-ідеального»; забезпечення мотивації до виконавсько-творчої сценічної самореалізації майбутніх фахівців; застосування особистісно орієнтованих моделей і технологій навчання, спрямованих на розвиток індивідуальності студента та забезпечення умов для розвитку їхніх здібностей і творчої самореалізації у професійній діяльності; урізноманітнення практичних форм організації процесу професійної підготовки. Наголошено, що основу сценічного іміджу становить комбінація особистісно-професійних характеристик і психологічних архетипів, які є основою формування іміджу, який має відповідати характеру вокаліста, професії, темпераменту, зовнішнім даним, створюючи певну особисту чарівливість, яка акумулює унікальне поєднання кращих людських якостей і потужний інформаційно-творчий потенціал людини. Підкреслено, що згідно з особистісно орієнтованою концепцією освіти, пріоритет надається розвитку особистості, а не процесу навчання, що є вагомим аспектом у процесі формування сценічного іміджу особистості. Практична цінність роботи полягає у тому, що результати дослідження можуть використовуватися для підвищення ефективності навчального процесу, а також для удосконалення професійних якостей викладачів вокалу.

Ключові слова: «Я-концепція», мотивація, професійна самореалізація, сценічний образ, сценічно-творче самовдосконалення

ВСТУП

Визначаючи педагогічні умови, що сприяють ефективному формуванню сценічного іміджу майбутнього викладача вокалу в процесі професійної підготовки, насамперед, необхідно наголосити, що розуміння умов ґрунтується на ідеї залежності визначеного компоненту від наявності певних обставин [1]. Сукупність конкретних педагогічних умов формування сценічного іміджу створює середовище для його існування [2]. Також необхідно зазначити, що умови є важливим фактором результативності, оскільки вони складають саме те оточення, у якому виникає, існує та формується сценічний імідж майбутнього викладача вокалу [3]. В. Полонський акцентує увагу на тому, що термін «умова» визначається як сукупність перемінних природних, соціальних, зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на

фізичний, психічний, моральний розвиток людини, її поведінку, виховання, навчання, формування особистості. «Педагогічні умови» ж визначаються як обставини, від яких залежить і відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості [4].

Сценічний образ виконавця визначається образом, який він створює на сцені і який безпосередньо впливає на цільову аудиторію, часто на рівні почуттів, посиляючись на емоційні вказівки людини [5]. Під педагогічними умовами формування професійного іміджу викладача маємо на увазі сукупність початкових передумов, які забезпечують результативність аудиторної та поза аудиторної роботи щодо удосконалення рис та якостей особистості, які виступають показниками цього складного особистісного утворення [6].

Варто наголосити, що ефективність процесу формування сценічного іміджу майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти обумовлюється створенням таких умов, які дозволили б кожному студенту виявляти властиву йому від природи активність, самостійність творчого пізнання, відчувати гедоністичний ефект від концертно-виконавської діяльності [7; 8]. Визначені й обґрунтовані педагогічні умови формування сценічного іміджу майбутніх викладачів вокалу, на думку автора, сприятимуть підвищенню ефективності, а також цілісності та одночасному формуванню всіх його структурних компонентів.

Метою дослідження є визначення педагогічних умов, які сприяють ефективному формуванню сценічного іміджу майбутнього викладача вокалу в процесі його професійної підготовки.

Завдання дослідження полягає у такому: вивчити та узагальнити основні педагогічні умови формування сценічного іміджу майбутніх викладачів вокалу, розглянути визначення «Я-концепції», розглянути психолого-акмеологічну стратегію сучасної системи вищої мистецької освіти, а також узагальнити інформацію та зробити висновки щодо педагогічних умов формування сценічного іміджу майбутнього викладача вокалу в процесі його професійної підготовки.

МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

Методологічною базою дослідження є теоретичні методи наукового пізнання. Були використані такі методи наукового пізнання: аналіз та синтез, метод класифікації, порівняльний метод. Також в контексті даного дослідження було проведено теоретичний аналіз наукових джерел. Зокрема було вивчено та проаналізовано низку наукових статей, дисертацій, а також навчальних посібників. Метод аналізу не є кінцевим методом для проведення наукового дослідження, він працює в об'єднанні з методом синтезу. Аналіз розкладає явище чи поняття та певну кількість більш простих об'єктів. Метод синтезу дещо відмінний від методу аналізу, він навпаки збирає складові певного явища. Завдяки методу синтезу явище може бути розглянуте більше детально. За допомогою методів аналізу та синтезу було розглянуто: сукупність конкретних педагогічних умов формування сценічного іміджу, певні педагогічні умови, поняття сценічного образу та сценічного іміджу, ефективність процесу формування сценічного іміджу, мотивацію до виконавсько-творчої сценічної самореалізації майбутніх викладачів вокалу, психолого-акмеологічну

стратегію сучасної системи вищої мистецької освіти, процес забезпечення мотивації до виконавсько-творчої сценічної самореалізації, мотиви виконавсько-творчої сценічної самореалізації, поняття особистісно-орієнтованого підходу, поняття особистісно орієнтованого навчання, а також вимоги, яким має відповідати особистісно орієнтована технологія навчання.

Метод класифікації передбачає розподілення досліджуваних предметів та явищ за класами, групами та сукупностями, за допомогою виокремлення певних ознак. Об'єкти групуються на основі певної подібності. Об'єднуючи дані за класами, групами чи сукупностями змінюється певна кількість відповідної інформації, вона представляється більш вичерпною та придатною для подальших узагальнень, висновків і прогнозів. Використовуючи метод класифікації було розглянуто модель «Я-концепції». Зокрема розглянуто такі модальності: наявне «Я», динамічне (бажане) «Я», демонстративне (презентуючи) «Я», ідеалізоване «Я», ідеальне «Я», а також фантастичне «Я». За допомогою системного підходу було розглянуто основні напрями забезпечення мотивації до виконавсько-творчої сценічної самореалізації майбутніх викладачів вокалу.

У процесі використання порівняльного методу було розглянуто основні ознаки позитивної та негативної «Я-концепції». Був проведений аналіз наукових статей та інших літературних джерел. За допомогою аналізу наукової літератури було розглянуто та проаналізовано певні педагогічні умови, що необхідні для формування сценічного іміджу вокалістів. Основними педагогічними умовами є: створення моделей власного майбутнього на основі активізації «Я-реального» та «Я-ідеального», забезпечення мотивації до виконавсько-творчої сценічної самореалізації майбутніх фахівців, застосування особистісно орієнтованих моделей і технологій навчання, спрямованих на розвиток індивідуальності кожного студента та забезпечення умов для розвитку їхніх здібностей і творчої самореалізації у професійній діяльності, урізноманітнення практичних форм організації процесу професійної підготовки. Також була розглянута психолого-акмеологічна стратегія сучасної системи вищої мистецької освіти.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Далі в статті подаються виокремлені автором основні педагогічні умови формування сценічного іміджу майбутніх викладачів вокалу.

Створення моделей власного майбутнього на основі активізації «Я-реального» та «Я-ідеального» як педагогічна умова, що забезпечує ефективність формування сценічного іміджу вокалістів і передбачала, перш за все, врахування основних аспектів «Я-концепції», як шляху до розуміння вокалістом самого себе.

З огляду на це, необхідно акцентувати увагу на основних модальностях, визначених О. Романовською [9], що повною мірою розкривають зміст «Я-концепції» особистості:

- наявне «Я» – уявлення особистості про себе в теперішньому часі, на даний момент;
- динамічне (бажане) «Я» – уявлення людини про те, якою вона прагне чи поставила за мету стати;

– демонстративне (презентуючи) «Я» – якою особистість демонструє себе людям, що її оточують або ж низка «масок» і образів, якими вона користується для приховування «вад» свого реального «Я», тобто негативних якостей;

– ідеалізоване «Я» – її уявлення про те, якою приємно себе «бачити»;

– ідеальне «Я» – уявлення особистості про те, якою їй потрібно бути, згідно із засвоєними нею моральними та професійними нормами;

– фантастичне «Я» – її уявлення про те, якою вона бажає стати, якщо б це було можливим.

Графічне зображення «Я-концепції майбутнього викладача вокалу» представлено на рисунку 1.

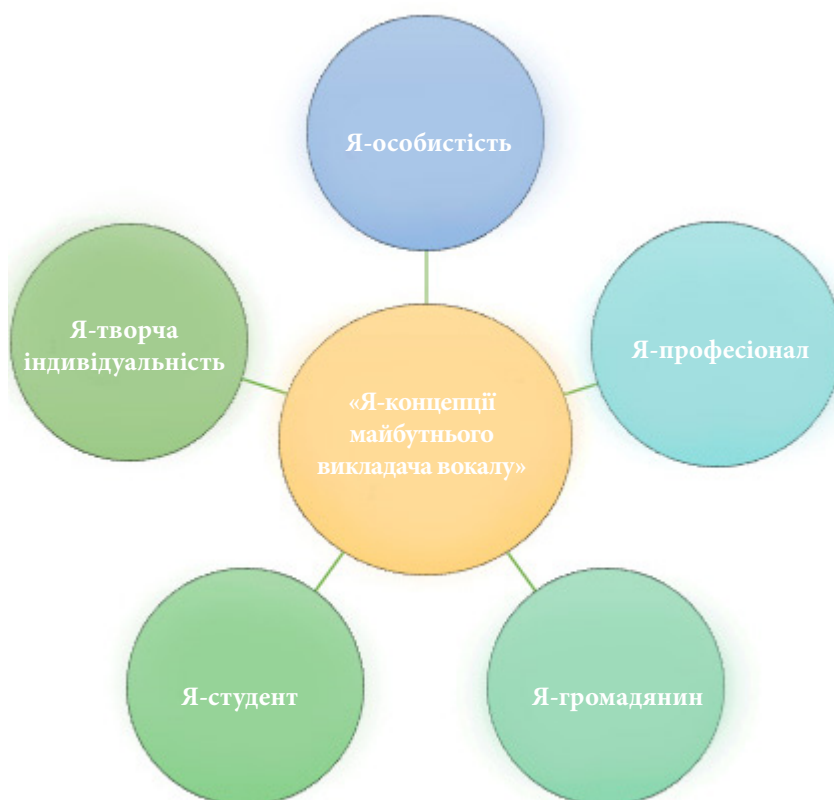

Рисунок 1. Модель «Я-концепції майбутнього викладача вокалу»

Активізація «Я-реального» в процесі формування сценічного іміджу вокалістів потребує спочатку максимального відчуття особистістю своєї ідентичності, що зі свого боку формує несвідоме прагнення до цілісності.

Основними ознаками такого відчуття є:

- внутрішня тотожність та інтегрованість щодо часових вимірів, адже з подіями сьогодення тісно пов'язані ті, що вже відбулися, а також сподівання на майбутнє;
- внутрішня тотожність та інтегрованість у просторових вимірах, – незалежно від місця

знаходження, самосприйняття особистості залишається цілісним, натомість усі власні дії, вчинки та рішення вона вважає внутрішньо визначеними;

– переживання, підтримка та глибше розуміння особистістю своєї ідентичності, що зумовлено її взаємодіями зі значущими іншими, у процесі яких вона виконує різні соціальні ролі.

У процесі активізації «Я-реального» важливим є й чітке розмежування позитивної та негативної «Я-концепції». Так, показниками позитивної «Я-концепції» є позитивне ставлення вокалістів до себе, відчуття своєї значущості,

позитивне самосприймання, адекватна самооцінка, самоповага та ін. На противагу, негативне самоставлення, відчуття своєї меншовартості, неадекватна самооцінка, неприйняття себе, самозневага та ін. вказує на негативну «Я-концепцію». Для ефективного створення студентами моделей власного майбутнього на основі активізації «Я – реального» та «Я – ідеального» позитивна «Я-концепція» відіграє вирішальну роль. Означена педагогічна умова орієнтує й на відносну стійкість «Я-концепції» у кожного з майбутніх фахівців, що зумовлює індивідуальну стратегію їхньої поведінки в процесі створення сценічного іміджу. Адже змістовим наповненням «Я-концепції» майбутнього викладача вокалу складають самохарактеристики як унікальної особистості, що вирізняється особливою множиною різних якостей [10]. Проте, необхідно підкреслити, що в даному процесі важливою є диференціація понять «Я-концепція» та «Я-образ». Зокрема «Я-концепція» є стійким утворенням, що виявляється однаково у різних ситуаціях, натомість «Я-образ», на противагу, – динамічним утворенням, оскільки уявлення особистості про себе, тобто її «Я-образи», суттєво залежать від різних конкретних ситуацій і, у зв'язку з цим, постійно змінюються. Таке самоусвідомлення дозволяє особистості будувати конструктивні взаємодії з іншими людьми (система «Я-інші люди»), одночасно сприяючи засвоєнню та дотриманню низки норм і правил, що прийняті у фаховій сфері та суспільстві загалом.

Наступною важливою педагогічною умовою, на думку автора, є *забезпечення мотивації до виконавсько-творчої сценічної самореалізації майбутніх фахівців*. Під мотивацією до виконавсько-творчої сценічної самореалізації майбутніх викладачів вокалу розуміється: сукупність чинників і процесів, які, відображаючись у свідомості, спонукають і спрямовують особистість до вивчення майбутньої професійної діяльності. Вивчення мотивації – це аналіз причин і факторів, які ініціюють та енергетизують активність людини, а також спрямовують, підтримують і приводять до завершення певну поведінкову дію [11]. Водночас, під мотивами професійної діяльності розуміється усвідомлення предметів актуальних потреб особистості (одержання якісної вокальної підготовки, саморозвитку, самопізнання, активній концертно-виконавській діяльності, професійного розвитку, досягнення успішності і популярності, підвищення соціального статусу), що задовольняються за допомогою виконання конкретних навчально-творчих

завдань і спонукають до опанування майбутньої професійної діяльності [6]. Виділення професійного та особистісного аспектів мотивації до творчої самореалізації представлено у працях О. Бодальова, А. Деркача, В. Зазика, Н. Кузьміної, А. Реана та ін. [12–16].

Психолого-акмеологічна стратегія сучасної системи вищої мистецької освіти полягає в тому, щоб забезпечити посилення мотивації до виконавсько-творчої самореалізації і професійної діяльності майбутнього фахівця, стимулювання творчого потенціалу, розвиток інтелектуальних, емоційних, вольових і духовних якостей, диференціацію «Я-концепції», поглиблене осмислення та переосмислення ним українського та зарубіжного досвіду, його творче перетворення й адаптацію до нових умов. Проте, як і у випадку з позитивною та негативною «Я-концепцією» особистості, аналізуючи ефективність даної педагогічної умови, необхідно пам'ятати, що в основі мотивації самореалізації, як наголошує Л. Сердюк [17], механізм гетеростатичного регулювання, а в основі мотивації психологічне благополуччя – гомеостаз. Тому в першому випадку основним механізмом мотивації є когнітивний дисонанс, а в другому – адаптація і компенсація. Зовнішня мотивація, на думку дослідника, – це процес, детермінований різними обставинами життя, тому, якщо така зовнішня мотивація, зумовлена вольовим примусом до виконання навчальних завдань, вона супроводжується психоемоційним дискомфортом, низькою задоволеністю навчанням або навіть байдужістю та апатією. Внутрішня мотивація забезпечується синергією її дефіцитарних потреб, підкріплюється і посилюється особистісними та соціальними потребами в саморозвитку, піддаючись когнітивно-афективній оцінці, яка виражається в інтегральній оцінці особистісних ресурсів, знаходить додаткову інтенцію, внаслідок чого підсилюється [18].

Мотивація виступає як внутрішній рушійний чинник формування сценічного іміджу вокаліста, адже тільки на її основі можливий ефективний розвиток професійної освіченості, виконавської культури, створення яскравого сценічного образу, що є запорукою успішної сценічної самореалізації.

У процесі забезпечення мотивації до виконавсько-творчої сценічної самореалізації майбутніх викладачів вокалу важливим є три основні його напрями:

- формування потреб і мотивів сценічно-творчого самовдосконалення;

– спрямованість самостійної виконавсько-творчої діяльності на самовиховання та саморозвиток;

– оцінення власних здібностей і можливостей, порівняння їх із образом бажаного іміджевого результату, планування змін у системі мотивації щодо їхнього досягнення.

Для розвитку мотивації за умов дії суб'єктивного чинника має забезпечуватися зворотний зв'язок, емпатійна взаємодія всіх учасників освітньо-мистецького процесу. Це може бути досягнуто шляхом акцентування уваги викладачем на успіхах студентів, усвідомленні критеріїв оцінювання результатів засвоєння музичного навчального матеріалу, залучення студентів до рефлексії та самооцінювання. Вагоме значення відіграють також чинники, які впливають на розкриття творчих потенцій вокаліста. Зокрема, під час становлення творчої особистості та індивідуальності, консолідації індивідних і суб'єктивно-діяльнісних властивостей людини у процесі творчої діяльності, її соціальної орієнтації – процес екстеріоризації та продуктивної навчальної й концертно-виконавської діяльності є провідним. Мотиви виконавсько-творчої сценічної самореалізації сприяють розвитку творчої активності вокаліста у майбутній професійній діяльності, адже творча самореалізація залежить від мотиваційної сфери особистості, від того, якою мірою її спрямованість на яскравий сценічний імідж та успішність є домінуючими у структурі мотивів. Окрім цього, тенденція раннього становлення професійних мотивів сприятлива для подальшої вокально-сценічної діяльності [19–21].

Необхідною педагогічною умовою у процесі формування сценічного іміджу викладача вокалу є третя педагогічна умова – *застосування особистісно орієнтованих моделей і технологій навчання, спрямованих на розвиток індивідуальності кожного студента та забезпечення умов для розвитку їхніх здібностей і творчої самореалізації у професійній діяльності.*

Формування сценічного іміджу майбутніх викладачів вокалу має здійснюватися поступово, з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей, ціннісних орієнтацій, професійних установок. Багатогранність застосування особистісно орієнтованих моделей і технологій навчання студентів закладів вищої освіти представлені в роботах Р. Гришкової, О. Ісаєва, О. Тімець, Л. Ярошук та ін. [22–25]. Особистісно-орієнтований підхід, на думку науковців, передбачає

суб'єктивну активність і самостійність щодо власної діяльності студентів. Усе частіше конкурентоспроможність фахівця визначають за його загальними, а не фаховими компетентностями. З огляду на це, професіонала характеризують як людину, яка здатна до співпереживань, гуманістично-орієнтованого вибору, поважає себе та інших, толерантна до представників інших культур, незалежна в судженнях. Тож особистість є носієм культури, що передбачає орієнтацію освітнього процесу на створення відповідних умов для її саморозвитку та самореалізації.

Необхідно підкреслити, що згідно з особистісно орієнтованою концепцією освіти, пріоритет надається розвитку особистості, а не процесу навчання, що є вагомим аспектом у процесі формування іміджу особистості. Водночас, знання, вміння та навички визнаються науковцями не метою навчання, а засобами її розвитку та формування як суб'єкта діяльності та соціальних стосунків [26; 27]. Особистісно-орієнтований підхід сприяє забезпеченню ціннісно-сислової інтерпретації комунікативної поведінки майбутніх викладачів вокалу, перетворенню загальних етичних принципів на систему власних особистісних орієнтирів, оптимальному залученню всіх проявів особистості (свідомості, емоцій, волі) у навчальний і концертно-виконавській діяльності [28]. Особистісно орієнтоване навчання в процесі формування сценічного іміджу майбутнього викладача вокалу передбачає відмову від готових, стандартних шляхів вирішення проблем, відмову від авторитарного стилю та перехід до демократичного стилю спілкування зі студентами, повагу до особистості студента, гуманістичність спілкування, визнання права на індивідуальність.

Особистісно орієнтована технологія навчання має відповідати таким вимогам:

- навчальний музичний матеріал має забезпечувати виявлення суб'єктивного досвіду студента;
- викладання матеріалу викладачем має спрямовуватись не тільки на розширення обсягу знань, структурування, інтегрування, узагальнення предметного змісту, а й на постійне перетворення набутого суб'єктивного досвіду кожного студента;
- забезпечувати здійснення контролю та оцінювання не тільки результатів навчання, а й самого освітнього процесу;
- забезпечувати можливість студента самостійно обирати зміст музичного навчального матеріалу (репертуар), вид і форму виконання завдань тощо;

– виявляти й оцінювати способи навчальної роботи, якими самостійно, стійко та продуктивно послуговується студент.

Одне з основних положень особистісно орієнтованої системи проголошує, що лише особистісно значущі поняття засвоюються людиною якнайкраще. Інформація, логічно обґрунтовані факти, нові поняття будуть сприйняті та осмислені лише за умов надання ним особистісної значущості. Тож принцип життєвої орієнтації передбачає спрямованість змісту навчального матеріалу на суб'єктивний життєвий досвід і життєві потреби майбутнього викладача вокалу, а підготовка та впровадження навчально-виховного процесу потребуватиме урахування попереднього досвіду та особистісних якостей і можливостей кожного студента [29].

Четверта педагогічна умова ефективного формування сценічного іміджу майбутніх викладачів вокалу – це *урізноманитнення практичних форм організації процесу професійної підготовки*, що обумовлює спрямованість процесу на самостійну творчу музично-виконавську діяльність, і є визначальною у процесі формування сценічного іміджу вокалістів. Ця умова орієнтує на забезпечення пріоритету набуття особистісного художньо-практичного досвіду, усвідомлення власних переваг у процесі виконання музичних творів, рефлексивний аналіз виконавської інтерпретації.

ВИСНОВКИ

Отже, формування сценічного іміджу викладачів вокалу – комплексна взаємодія етапів професійного становлення майбутніх фахівців на основі взаємовпливу визначених педагогічних умов із використанням оптимальних мистецько-освітніх форм і методів, ефективність яких спрямована на яскравість та успішність сценічно-виконавської діяльності вокалістів.

Формування сценічного іміджу майбутнього викладача вокалу – це результат професійно-творчої діяльності. Зауважимо, що розроблений спеціально імідж вокаліста може не збігатися з іміджем, який складається або вже склався у оточуючих у різні моменти його сценічно-творчої діяльності. Тому, якщо створений імідж успішно працює та виконує свою функцію, важливо підтримувати його на належному рівні та постійно стежити за змінами запитів слухацької аудиторії та гнучко реагувати на зміни в культурно-мистецькому середовищі. Найважливішим серед розглянутих методів формування сценічного іміджу є позиціонування, тобто закріплення унікальних ідентифікуючих рис вокаліста у свідомості оточуючих, які відрізняють його від інших аналогічних виконавців. Відмічені соціальні та символічні характеристики сценічного іміджу не є незмінними: вони гнучко трансформуються відповідно до внутрішніх прагнень самої особистості та зовнішніми обставинами, до яких вона змушена так чи інакше пристосовуватися.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Barros L.C., de Carvalho A.R.S., Borges D. The “Artistic image” concept applied to a fugue at the early stage of piano practice: An observational study. *Opus*. 2017. Vol. 23, No. 3. P. 9–22.
- [2] Héroux I. Understanding the creative process in the shaping of an interpretation by expert musicians: Two case studies. *Musicae Scientiae*. 2016. Vol. 20, No. 3. P. 304–324.
- [3] Скалацька О.В. Іміджеологія в контексті сучасного наукового дискурсу: філософський аспект. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*. 2014. Вип. 51, № 1114. С. 141–147.
- [4] Полонский В.М. Словарь по образованию и педагогике. Москва: Высшая школа, 2004. 512 с.
- [5] Kraemer-Holland A. Skepticism, gratitude, and the neoliberal narrative: TFA teachers' conceptualization of occupational stature. *Action in Teacher Education*. 2021. doi: 10.1080/01626620.2020.1825239.
- [6] Єлісєнко Ю.П. Імідж, наука і мистецтво. Імідж школи на порозі XXI ст.: практ. посіб. Київ, 1998. С. 94–96.
- [7] Training of paraprofessionals by their classroom teachers: A descriptive evaluation of pyramidal training outcomes / D.C. Lerman et al. *Journal of Behavioral Education*. 2020. Vol. 29, No. 4. P. 675–698.
- [8] Implementation and evaluation of a teacher intervention program on classroom communication / S. Karjalainen et al. *Logopedics Phoniatrics Vocology*. 2020. Vol. 45, No. 3. P. 110–122.
- [9] Романовська О. Модель процесу управління іміджем ВНЗ. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2017. № 2. С. 26–37.
- [10] Дзядевич Ю.В. Педагогічні умови формування професійного іміджу у студентів мистецьких спеціальностей: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Херсон, 2012. 20 с.

- [11] Євтушенко В.Г., Бабошко А.І., Бушля Д.І. Імідж сучасного викладача: сутність та особливості формування. *Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2016. Вип. 11. С. 630–634.
- [12] Бодальов О.О. Особистість та спілкування. Москва: Педагогіка, 1983. 272 с.
- [13] Деркач А.А. Акмеология: пути достижения вершин профессионализма. Москва: Луч, 1993. 234 с.
- [14] Зазикін В.Г. Психология проницательности. Москва: РАГС, 2002. 130 с.
- [15] Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. Москва: Высшая школа, 1990. 119 с.
- [16] Реан А.А. Социальная педагогическая психология: учебное пособие для психологов и педагогов. Санкт-Петербург: Питер, 2001. 416 с.
- [17] Сердюк Л.З. Сучасні синергетичні тенденції мотивації учіння майбутніх фахівців. *Вісник Національного університету оборони України*. 2014. Вип. 3(40). С. 316–320.
- [18] Попова Л. Імідж сучасного педагога. *Відкритий урок: Розробки. Технології. Досвід*. 2008. № 3. С. 41.
- [19] Одайник С.В. Формування іміджу сучасного навчального закладу. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. Вип. 32. С. 346–351. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pfto_2013_32_48.pdf (дата звернення: 05.11.2020).
- [20] Олімова М.О. Імідж освітньої установи як невід’ємна частина її діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2008. Вип. 9(19). С. 15–18. URL: <http://www.enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/4182/1/Olimova.pdf> (дата звернення: 07.11.2020).
- [21] Позднишев Є.В. Імідж як соціально-психологічна категорія та її методологічні засади. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2010. Т. 2, Вип. 82. С. 132–137.
- [22] Гришкова Р.О. Шляхи впровадження нових методичних принципів навчання іноземної мови. *Вересень*. 2003. № 2. С. 51–57.
- [23] Ісаєва О.С. Навчання культурним нормам студентів-медиків при викладанні англійської мови. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2013. Вип. 20. С. 100–105.
- [24] Тімець О. Прогнозувальна оцінка фахової компетентності майбутніх учителів географії як важливої складової їх професійної підготовки. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2012. Вип. 1. С. 276–281.
- [25] Ярощук Л.Г. Методика виховної роботи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид. Київ: Слово, 2012. 320 с.
- [26] Ісаченко В.В. Формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Південноукраїнський державний пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2004. 21 с.
- [27] Калениченко Р.А. Психологія іміджу: навч. посіб. Київ: КиМУ, 2008. 102 с.
- [28] Ковальова О.О. Психологічні особливості формування основ професійного іміджу у майбутніх педагогів: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського. Одеса, 2007. 340 с.
- [29] Зінченко В. Імідж учителя, або психологія одягу. *Відкритий урок: Розробки. Технології. Досвід*. 2008. № 4. С. 85–86.

REFERENCES

- [1] Barros, L.C., de Carvalho, A.R.S., & Borges, D. (2017). The “Artistic image” concept applied to a fugue at the early stage of piano practice: An observational study. *Opus*, 23(3), 9-22.
- [2] Héroux, I. (2016). Understanding the creative process in the shaping of an interpretation by expert musicians: Two case studies. *Musicae Scientiae*, 20(3), 304-324.
- [3] Skalatska, O.V. (2014). Imageology in the context of modern scientific discourse: Philosophical aspect. *Bulletin of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series “Theory of Culture and Philosophy of Science”*, 51(1114), 141-147.

- [4] Polonsky, V.M. (2004). *Dictionary of education and pedagogy*. Moscow: Vysshaya shkola.
- [5] Kraemer-Holland, A. (2021). Skepticism, gratitude, and the neoliberal narrative: TFA teachers' conceptualization of occupational stature. *Action in Teacher Education*. doi: 10.1080/01626620.2020.1825239.
- [6] Yelisovenko, Yu.P. (1998). *Image, science and art. The image of the school on the threshold of the XXI century*. Kyiv.
- [7] Lerman, D.C., Luck, K.M., Smothermon, S., Zey, B.A., Custer, T., & Smith, L.D. (2020). Training of paraprofessionals by their classroom teachers: A descriptive evaluation of pyramidal training outcomes. *Journal of Behavioral Education*, 29(4), 675-698.
- [8] Karjalainen, S., Sahlén, B., Falck, A., Brännström, J., & Lyberg-Åhlander, V. (2020). Implementation and evaluation of a teacher intervention program on classroom communication. *Logopedics Phoniatrics Vocology*, 45(3), 110-122.
- [9] Pomanovska, O. (2017). Model of university image management process. *Theory and Practice of Social Systems Management*, 2, 26-37.
- [10] Dzyadevych, Yu.V. (2012). *Pedagogical conditions of formation of professional image at students of art specialties* (Doctoral Thesis, Interregional Academy of Personnel Management, Kherson, Ukraine).
- [11] Yevtushenko, V.G., Baboshko, A.I., & Bushlya, D.I. (2016). Image of a modern teacher: Essence and features of formation. *Bulletin of the Nikolaev National University named after V.O. Sukhomlinsky*, 11, 630-634.
- [12] Bodalov, O.O. (1983). *Personality and communication*. Moscow: Pedagogika.
- [13] Derkach, A.A. (1993). *Acmeology: Ways to achieve the heights of professionalism*. Moscow: Luch.
- [14] Zazykin, V.G. (2002). *The psychology of discernment*. Moscow: RAGS.
- [15] Kuzmina, N.V. (1990). *Professionalism of the personality of the teacher and master of industrial training*. Moscow: Vysshaya shkola.
- [16] Rean, A.A. (2001). *Social educational psychology*. Saint Petersburg: Piter.
- [17] Serdyuk, L.Z. (2014). Modern synergetic tendencies of learning motivation of future specialists. *Bulletin of the National University of Defense of Ukraine*, 3(40), 316-320.
- [18] Popova, L. (2008). The image of a modern teacher. *Open Lesson: Developments. Technologies. Experience*, 3, 41.
- [19] Odaynyk, S.V. (2013). Formation of the image of a modern educational institution. *Pedagogy of Formation of Creative Personality in Higher and General Education Schools*, 32, 346-351. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pfto_2013_32_48.pdf.
- [20] Olimova, M.O. (2008). The image of an educational institution as an integral part of its activities. *Scientific Journal of NPU named after M.P. Drahomanov. Series 16. Creative Personality of the Teacher: Problems of Theory and Practice*, 9(19), 15-18. Retrieved from <http://www.enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/4182/1/Olimova.pdf>.
- [21] Pozdnyshchuk, E.V. (2010). Image as a socio-psychological category and its methodological principles. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Psychological Sciences Series*, 2, 82, 132-137.
- [22] Grishkova, R.O. (2003). Ways to implement new methodological principles of foreign language teaching. *MOIPPO*, 2, 51-57.
- [23] Isaeva, O.S. (2013). Teaching cultural norms to medical students in teaching English. *Scientific Journal of NPU named after MP Drahomanov. Series 16: Creative Personality of the Teacher: Problems of Theory and Practice*, 20, 100-105.
- [24] Timets, O. (2012). Predictive assessment of professional competence of future geography teachers as an important component of their professional training. *Collection of Scientific Works of Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychnya*, 1, 276-281.
- [25] Yaroshchuk, L.G. (2012). *Methods of educational work* (2nd ed.). Kyiv: Slovo.
- [26] Isachenko, V.V. (2004). *Formation of professional and pedagogical image of future teachers of higher school* (Doctoral Thesis, South Ukrainian State Pedagogical University named after K.D. Ushinsky, Odesa, Ukraine).
- [27] Kalenichenko, R.A. (2008). *Psychology of image*. Kyiv: KiMU.
- [28] Kovalova, O.O. (2007). *Psychological features of formation of bases of professional image at future teachers* (Candidate's dissertation, South Ukrainian State Pedagogical University named after K.D. Ushinsky, Odesa, Ukraine).
- [29] Zinchenko, V. (2008). The image of the teacher, or the psychology of clothing. *Open Lesson: Developments. Technologies. Experience*, 4, 85-86.